

שינה, שבשעה שאינו ישן ומאיר השכל, אז כח המעכל והזן אינן בהתפשטות כל כך, מצד התכללותן בכח השכל כנר בפני אבוקה, ולכן מעכב התפשטותן. אבל בשעת שינה שמסתלק ממשלת כח השכל, אז הן מתפשטות, ואז הקיבה מעכל ושולח אל הכבד כו'; וכח הזן והמעכל והדוחה וכהאי גוונא הם כחות חיצוניות ותחתוניות שבנפש.

וכך למעלה במלכות דאצילות: שבליקה - "תרעין דגן-עדן אסתמו", שההארה שנמשך מבחינת מלכות בגן-עדן, וזו השכינה, זהו עיקר הארת פנימיות המלכות (דהיינו שההמשכה מבחינת ג' ראשונות שבמלכות⁹⁶). ובלילה מסתלק הארה זו, אלא שהשפעה חיצונית נמשך אז, והיינו "ותתן טרף" בבי"ע (והמשכה זו מבחינת ז' תחתונות שבמלכות). וביום נפתחים "תרעי דגן-עדן" לפי שיש התגברות החסדים - "חסד אל כל היום" (תהלים נב, ג), על כן נמשך אז המשכה הפנימית.

ואף על פי כן יש בחינת פרוכת - פרסא, ונמשך המשכה זו על ידי אמצעות הפרסא. והפרסא היא מבחינת חשמל שהוא מחיצוניות הבינה, שמלביש ומקיף את י' ספירות דין"א וי' ספירות דנוקבא - "כתנות עור" ומלבישם מצדיהם⁹⁷, והוא בכדי שלא יהיה יניקת החיצונים; ומתחת רגליהם הוא בחינת מנעל להיות הפסק בין אצילות לבריאה וליצירה כו'. (ונעל הזה הוא בחינת המסך והפרסא המפסיק בין אצילות לבריאה⁹⁸).

וכמו שפירש רש"י: "לצניעות". דהיינו שלא יהיה כל גילוי האור של אצילות בבריאה כי אם בדרך מסך, שהמלכות דאצילות בוקע המסך ונעשה עתיק לבריאה⁹⁹, וכן בכל עולם - שבבריאה נעשה גם כן חשמל מחיצוניות הבינה, ומקיף לזו"ג עד שנעשה מנעל כו'¹⁰⁰.

⁹⁶ וכמו שנתבאר במקום אחר - בביאור הזהר פרשת אחרי (באורי הזהר לאדמו"ר האמצעי עה, ה [קמח, ב]. באורי הזהר להצמח צדק חלק א עמוד שנג ואילך).

⁹⁷ (הפרסא . . . חשמל שהוא מחיצוניות הבינה . . . ומתחת רגליהם כו'. עץ חיים שבהערה הבאה. וכן הוא בלקוטי תורה שיר השירים ז. ד. [דרך מצותיהו, ז. ב]. וצריך עיון לתוהו זה עם מה שכתוב בפרדס בשער ערכי הכינויים ערך פרוכת, ומבואר בכמה דרושי דא"ח שהפרסא שבין אצילות לבריאה הוא בחינת מלכות; ולקמן יג, א: "מתחת רגליהם הוא בחינת . . . בנעלים . . . בחינת מלכות . . . נעל זה . . . מפסיק" וכל זה צדיק עליון - הגהות לדבור המתחיל פתח אלהיו" תרנ"ח עמוד סט [צה] עין שם. וראה גם כן באורי הזהר להצמח צדק פרשת חיי שרה עמוד עה ואילך).

⁹⁸ כמו שכתוב ב"עץ חיים" שער מ"א [שער דרושי אבי"ע], פרק א' ופרק ו'. ובשער מ', פרק א'.

⁹⁹ (עין ב"עץ חיים" שער מ"א [שער דרושי אבי"ע], פרק א' ו' "אגרת הקדש" "איהו וחייהו" סימן ב).

¹⁰⁰ (ב"עץ חיים" שער מ"א, פרק א': שהמסך שבין בריאה ליצירה אינו מבינה דבריאה אלא מתפארת דבריאה. אלא שבתפארת יש גם כן חשמל, כמו שכתב הרמ"ז סוף פרשת יתרו בשם [ספר] "אדם ישר".

ואמנם ב"לקוטי הש"ס מהאריז"ל" (מסכת חולין) ¹⁰¹ דף ט"ז, דבור המתחיל "לכי ומעטי את עצמך" - כמו שכתוב כאן, עין שם. ועין מה

והבדילה הפרוכת⁸⁹

"והבדילה הפרוכת לכם" (תרומה כו, ג):

הנה ב"עץ חיים" (שער מ"א) מבואר שיש פרסא⁹⁰. ובגמרא בכתובות (דף ק"ו, עמוד א') איתא: "י"ג פרוכת היו במקדש שני - ז' כנגד ז' שערים כו'. ופירש רש"י: "דלצניעותא עבדי"⁹¹. והיינו כי בלילה היו השערים ננעלים, וכדאיתא במסכת תמיד⁹², רק ביום היו פתוחים שיהיו נכנסין ויוצאין דרך פתחי השערים, והיו מוכרחים להיות פתוחים, אף על פי כן הנה פרוכת לכל שער - לצניעות כו'.

וענין זה הוא, כי הנה העזרה והלשכות הם מכוונים נגד מלכות דאצילות. כי למעלה במלכות יש כל הבחינות שבעזרה, וגם הר הבית ת"ק אמה, כמו שכתוב בזהר "שלח לך" (דף קס"א, עמוד ב').

והנה, בליקה "תרעין דגן-עדן אסתמו"⁹³, וכמו שננעלים השערים שערי העזרה. הגם דכתיב (משלי לא, טו): "ותקם בעוד לילה ותתן טרף לבייתה" - היינו בבחינת חיצוניות דוקא;

וכמו באדם בשעת שינה, שהוא הסתלקות וקבוץ החיות מן "הדם הוא הנפש"⁹⁴ לתוך הלב, ונסתם הכל בתוכו, שאין מתפשט ממנו פנימית החיות רק "קיסטא דחיותא"⁹⁵ וחיצוניות, שאז הוא דוקא גילוי והתפשטות חיצוניות החיות;

כמו כח הזן וכח המעכל שבנפש, שהן בחינת חיצוניות לגבי כח השכל והמדות וריאה ושמיעה; והתפשטותן - עיקרן בשעת

⁸⁹ (דבור המתחיל והבדילה הפרוכת: סידור שם [שער המילה]. - ציון כבוד קדושת אדמו"ר.

נאמר שבת קדש פרשת תולדות, ב כסלו תקס"ו, יום השלישי למילה של רבי ברוך שלום בן אדמו"ר הצמח צדק. והוא ביאור המאמר שלפניו דבור המתחיל "ולא יקרא עוד שמך אברהם".

נוסח המאמר שלפנינו הוא מהנחת המהרי"ל בתוספת דבור המתחיל מהצמח צדק "והבדילה הפרוכת לכם". נוסח ב - הנחת אדמו"ר האמצעי - נרפס בסידור עם דא"ח שער המילה הנ"ל - עמוד קמו, א [רכב, ב]. נוסח ג - הנחת רבי משה בן אדמו"ר הנקן - נרפס במאמרי אדמו"ר הנקן תקס"ו חלק א עמוד קד).

⁹⁰ (ועיין ב"עץ חיים" שער ז', פרק ב').

⁹¹ (שלצניעות עשויים).

⁹² (פרק ג).

⁹³ (תרגום: שערי גן-עדן נסתמו. ראה זהר חלק א פרשתנו [דף צב, א]: "בתחלת שעתא קמייאתא בליליא, כד נשף ימא ונאל שמשא . . . תרעין דפתיחין ביממא . . . כל אנון תרעין סתימין" - בתחלת השעה הראשונה בלילה, כשיוצא היום ונכנס השמש . . . שערים שפתוחים ביום . . . כל אותם השערים סתומים. ראה גם שם קעב, א. רמב, ב. א. ספר המצות להצמח צדק מצות מילה פרק ד. דבור המתחיל "תקעו בחדש" תרצ"ד נרפס בקונטרס פב; ספר המאמרים תש"י-תש"א עמוד 10).

⁹⁴ (פרשת ראה יב, כג).

⁹⁵ (מדה קטנה של חיות. ראה זהר חלק א פג, א).

ולְהִיבִין עֵינֵי חֲשֵׁמֶל¹⁰¹ זֶה מָה עֵנְיָנוּ?

הנה "מבשרי אֶחָזָה" (איוב יט, כו): כי במדות אין שם התגלות כל השכל, שאם כן היו המדות בטלים בהשכל ולא היה מהם כלל התפשטות והמשכה. אלא שאף על פי כן מקיף עליהם הארה מועטת מחיצוניות הבינה, בחינת התבוננות שלמעלה מן המדות, בכדי שלא יהיה יניקת החיצונים; שמהמדות יכול להיות אחיזה לסטרא־אֶחָרָא, וכמאמר רז"ל¹⁰²: "לא כאברהם שיצא ממנו ישמעאל כו"; וכן שבירת הכלים היה בהמדות. לפיכך צריך להיות בחינת חשמל מקיף, שלא יהיה להם יניקה מהמדות אלא בדרך שערות וצפונים – כפי הצורך בלבד¹⁰³.

ופירוש ענין החשמל¹⁰⁴ – שמלביש לזו"נ, והרי הוא חיצוניות אצלן, ואף על פי כן שרשו גבוה מהן שהרי הוא מהבינה¹⁰⁵.

הענין הוא, כמו המשל שהוא לבוש להנמשל: דהנה, צירופי אותיות המשל הם גשמיות נגד הנמשל, ולבוש לבד להנמשל. אך מכל מקום שרש המשל הוא גבוה מאד נעלה, שאין כל אדם יכול לומר משלים, אלא "משלי שלמה" (משלי א, א). ובגמרא אמרו על רבי מאיר: "תלתא שמעתא ותלתא מתלי¹⁰⁶", ואמרו¹⁰⁷: "משמת רבי מאיר בטלו מושלי משלים כו".

והיינו כי דוקא מי ששכלו שכל גבוה יכול לצמצם שכלו במשל שיהיה מכון נגד הנמשל ממש. מה שאין כן מי שאין לו שכל גבוה כל כך, די לו במה שביין השכל כאשר הוא, אבל לא יוכל להסביר פנים במשל, ואם יאמר משל לא יהיה המכון¹⁰⁸ כו.

ועל דרך זה הוא בחינת החשמל – שהוא לבוש לזו"נ בהתלבשות השכל במשל¹⁰⁹. והיינו לפי שנמשך מהבינה, שהיא למעלה מעלה

מהמדות כו. רק אחר כך נעשה לבוש לזו"נ והוא למטה מהן, כמו שהמשל הוא חיצוניות לגבי הנמשל, ולבוש לבד. והרי אם כן מוכן שיש בבחינת החשמל הזה ב' בחינות:

א': מצד שרשו שהוא גבוה מאד נעלה, למעלה מן המדות – שהוא מבחינת הבינה.

וב': מצד התפשטותו בבחינת חיצוניות, בבחינת צירופי אותיות, שהאותיות הם מדרגה האחרונה שבכל היו"ד ספירות¹¹⁰.

וזהו פירוש חשמל¹¹¹ – חש מל:

פירוש "חש" – לשון שתקה, היינו מצד בחינה א' שבו¹¹² שהוא שרשו מהבינה¹¹³, כי "סייג לחכמה שתיקה"¹¹⁴, כי "היו"ה בחכמה" (משלי ג, יט), ולכן החכמה היא בחינת ביטול, וזהו השתיקה. ועל דרך שמשוה רבינו עליו השלום היה "כבד פה כו" (שמות ד, י).

ו"מל" לשון דיבור והתגלות – זהו מצד בחינה הב' שבו, כשנעשה לבוש לזו"נ, כמו האותיות שמלבישים הנמשל, ועל ידי זה יוכל להיות השפעה – זהו פירוש מל:

והנה זהו בחשמל שבו"ד ספירות עצמן. וכן במלאכים, שיש כמה אלפים רבבות מדרגות כמו שכתוב (איוב כה, א): "היש מספר לגודויו", ויש מהם שהם מבחינת החשמל על ידי כלים דאצילות.

(ורוצה לומר: שזה שנתבאר לעיל הוא ענין החשמל דבינה דאצילות המקיף לזו"נ דאצילות כנ"ל, וכמו כן יש גם כן בזו"נ דבי"ע גם כן בחינת חשמל, ומזה נמשך המסך שבין בריאה ליצירה ובין יצירה לעשיה, ושם יש גם כן מלאכים שהם מבחינת חשמל, וכדוע שמש"ט נקרא "נעל דשכינתא"¹¹⁵, והרי נתבאר שהנעל זהו בחינת חשמל כו).

ועל זה אמרו רז"ל¹¹⁶ "בשעה שהדיבור יוצא מפי הקדוש ברוך הוא – חשות":

[לקמן יד, ב ואילן] עיין שם. – ספר המאמרים תרס"ט עמוד פא).

¹¹⁰ (ומה שמלביש החשמל לזו"נ, היינו כמו אותיות שמלבישים להמדות כו).

¹¹¹ (זהו חלק ג רכג, ב. וראה עץ חיים שער מא פרק א. פרדס שער ערכי הפנימיים ערך חשמל).

¹¹² ("דבחינת חש שהוא השתיקה היא בחינה העליונה שבו. וקשה ממה שכתוב בפרי עץ חיים [עץ חיים] שער מט [שער קליפת נוגה] פרק ב... מבואר דמ"ל גבוה מ"ש... אכן באמת יש לומר דלא קשה מידי" עיין שם. – אור התורה מגילת אסתר דבור המתחיל "ויהי בימי אחשורוש" (עמוד ב'רסא) [בתחילתו]).

¹¹³ (ראה אור התורה בראשית קט, א "בעץ חיים שער מ"א פרק א איתא: "כי ענין החשמל – שהוא לבוש החיצון של בינה, והבינה מלבשת את זו"נ במלבוש זה לשומרם מיניקת החיצונים. והנה החשמל הזה מלביש לזו"נ מכל צדיהם אפילו מתחת רגליהם; ומה שהוא מצד נקרא מלבושים, ומה שהוא מתחת רגליהם נקרא מנעלים. והנה נעל הזה הנוכח, הוא עצמו המסך המפסיק בין אצילות לבריאה. עד כאן דבריו". עיין שם הביאור בארוכה).

¹¹⁴ (אבות פרק ג, משנה יג).

¹¹⁵ (ראה תקוני זהר תקון כא דף סא, א. פרדס שער אבי"ע פרק ד. קהלת יעקב ערך מט"ט).

¹¹⁶ (חגיגה יג, ב. זהר חלק ג רכה, א).

שנתבאר בביאור על פסוק "כי ביום הזה יכפר" (לקוטי תורה פְּרַשְׁת אַחֲרֵי כו, ד). [קטע זה נוסף בדפוס זוטאמיר, וכן ליחא בכתב יד 17].

¹⁰¹ (ראה אור התורה פְּרַשְׁת תַּצוּחַ עמוד א'רלט. המשך "מצה זו" – תר"מ סעיף מה – ספר המאמרים תר"מ חלק א עמוד רכא).

¹⁰² (ספרי דברים לב, ט).

¹⁰³ (כי חשמל זה הוא מהבינה, וחכמה ובינה הן "תריין ריעין כו" (ראה זהר חלק ג ד, א), ומחכמה אין יניקה לחיצונים כנודע מענין הנגעים, וכמו שכתוב (איוב ד, כא): "ימותו – ולא בחכמה", לפי שחכמה – כחמה, בחינת בטול לאור אין-סוף כו).

¹⁰⁴ (ראה עץ חיים שער מא פרק ג).

¹⁰⁵ (ראה מאורי אור ח, יב. בספר המאמרים תרלט עמוד ה (ובלקוטי תורה לג' פְּרַשְׁוֹת פח, ד) מוסיף: "והנה אם היות שרשו גבוה יותר, עם כל זה הוא עצמו למטה מזו"נ וגורם המעטת האור, עד שהאור שעובר ונמשך דרך המסך אינו ערוך קלל לגבי האור שלמעלה מהמסך, על דרך "כי שמש ומגן כו", וכנודע מענין אור של תולדה כו").

¹⁰⁶ (היה הורש שלישי בשמועות ושלישי במשלים. סנהדרין לח, ב).

¹⁰⁷ (סוטה מט, א).

¹⁰⁸ (נראה לי בדרך אפשר שצריך להיות: מכון – הערות ותקונים לכבוד קדושת אדמו"ר).

¹⁰⁹ (החשמל... מושל: "ובמקום אחר מבואר שהחשמל הוא כמו אותיות המחשבה, ומזה נעשה הפרקא שזהו כמו משל כו", כמו שכתוב בתורה אור דבור המתחיל "פתח אליהו"

הבריאה לבר, ואינו אלא מסך אחד. מה שאין בן בימות החול יש הפרש בין ארץ ישראל לחוץ לארץ: שבארץ ישראל ההנהגה על ידי יצירה, ובחוץ לארץ על ידי עשייה¹²⁷.

והנה כל זה עדיין בבחינת קדושה, "וצבא השמים לך משתחווים" (נחמיה ט, ו), שגם היש בטל,

(ולכן פרקת ופרסות הנ"ל הם בחינת פרקת המבדילות בין קדש לקדש, שהרי הפרסא המבדיל בין עשר ספירות דיצירה לעשר ספירות דעשייה הרי גם עשר ספירות דעשייה הוא קודש).

אך מעשייה ולמטה יש עוד מסך ופרסא - הוא קליפת נוגה, והוא בחינת ערלה החופפת על הברית¹²⁸, והוא הבדלה בין קדש לחול¹²⁹.

וזהו ענין "אשר ברא אלהים לעשות" (בראשית ב, ג) - לתקן, ו"תורמוסין צריכין תקון כו"¹³⁰: כי האדם נברא "בצלמנו כדמותנו" (בראשית א, כו), ויש לו מסך זה, וצריך לתקן - להיות החול בחינת "חולין שנעשו על טהרת הקדש"¹³¹, והיינו על ידי שנכללים בקדושת השבת.

כי שבת הוא "קודש", שאז מאיר אור האצילות על ידי הבריאה בלי מסך שבין בריאה ליצירה ובין יצירה לעשייה. וכל שכן שקליפת-נוגה אינו מפסיק אז¹³², שמאיר שלא על ידו כו'. ולכן האדם הוא מובדל ממלאכת החול, שאינו עוסק בדברים גשמיים אלא "שבת להו"ה אלהיו" (יתרו כ, ט), בבחינת ביטול, הגם שהוא ביטול דבריאה בחינת "יש מי שבטל כו'".

מה שאין בן בימות החול, שהתהוותו¹³³ על ידי יצירה ועשייה,

¹²⁷ (ראה לקוטי תורה מסעי פט, ב. ספר המאמרים תש"ג עמוד לח).

¹²⁸ (כמו שכתוב ב"עץ חיים" שעו מ', פרק א': "ונקרא קליפת-נוגה כו', והיא הערלה המכסה על היסוד").

¹²⁹ (ואפשר שהפרסא הוא בין עשר ספירות דעשייה לקליפת-נוגה. ואם כן, אפשר הוא גם כן בחינת חשמל המפסיק בין עשר ספירות דעשייה לנוגה).

גם במקום אחר, בפרשת ואתחנן על פסוק "שמע כו'" (לקוטי תורה ואתחנן יא, ב), נתבאר גם כן שההבדלה הוא על ידי בחינת חשמל. וגם במקום אחר נתבאר ענין בחינת "עטופים", שהוא ממוצע בין קדושה לקליפת-נוגה (כו').

¹³⁰ (בראשית רבה יא, ו: "כל מה שנברא בששת ימי בראשית צריכין עשייה, כגון... התורמוסין צריך למתוק... אפילו אדם צריך תיקון". ובפירוש רש"י שם: "הוא דכתיב 'אשר ברא אלהים לעשות', ברא ועשה" אין כתיב כאן, אלא ["לעשות"] לומר שהכל צריך תיקון". ראה גם לעיל יב א).

¹³¹ (חגיגה יט, ב. ראה סידור עם דא"ח קמה, ד [רכ, א] ואילך. ספר המצות להצמח צדק מצות מילה - דרך מצותה ח, א).

¹³² (ונל שכן שקליפת-נוגה בכתב יד 17: ומכל שכן שהמסך שבין עשייה לקליפת נוגה).

¹³³ (שהתהוותו: בכתב יד 17: שהתהוותו).

פירוש: "הקדוש ברוך הוא" הוא ז"א; כמו פירוש "קודשא בריך הוא ושכינתיה" - "שכינתיה" היינו מה ששוכן ומתלבש בתחתונים, ו"קדוש" הוא מובדל;

- כך בחינת מלכות - "אין מלך בלא עם"¹¹⁷ - הוא בחינת השוכן ומתלבש בעם. מה שאין בן מדותיו יתברך - "לך ה' הגדולה כו'" (דברי הימים א כט, יא), אין להם ערך ויחס לעם, וזהו בחינת קדוש.

והדבור שיוצא מפי הקדוש ברוך הוא הוא בחינת התגלות, היינו "מל" מ"חשמל". והוא כשזו"נ בוקעים המסך ויורדים ומתגלים בעולם שלמטה, ואזי הם המלאכים "חשות"¹¹⁸, שהם נכללים בביטול שנמשך מבחינת חכמה כנ"ל בענין "סייג לחכמה" שתיקה¹¹⁹.

מה שאין בן "כשאין הדבור יוצא כו'", שהוא בחינת הסתלקות, אז הם "ממללות" - שהם "ברעש גדול" ואומרים (יחזקאל ג, יב): "ברוך כבוד כו'" - זהו ענין "החשמל שמקיף ומלביש לזו"נ מצדיקה", שהוא בכדי שלא יהיה יניקת החיצונים¹¹⁹.

אך מתחת רגליהם הוא בחינת "מה יפו פעמיה בנעלים בת נדיב" (שיר השירים ז, ב), הוא בחינת מלכות¹²⁰. נעל זה אינו לבר בשביל שלא יהיה יניקת החיצונים, אלא הוא מפסיק¹²¹, שלא יהיה גילוי כל האור שבאצילות ד' איהו וגרמוהי חד" - להיות כך בבריאה, אלא שיהיה בחינת בריאה יש. והיינו על ידי שהמסך מפסיק בין אצילות לבריאה, והאור שנמשך מאצילות על ידי המסך להחיות בריאה הוא "אור של תולדה"¹²². ולכן נקרא הבריאה יש מאין¹²³.

והגם ד' ממך הכל" (דברי הימים א כט, יד) כתיב, "וכולא קמיה כלא חשיבי"¹²⁴, עם כל זה נקרא "יש מאין", מפני שהתהוות היש הוא מבחינת האור שנמשך על ידי הפרסא, שהוא בחינת אין. שהרי אין זה מהות ועצמות האור שלפני הפרסא, אלא "אור של תולדה" שהוא בחינת אין לגבי עצם האור שלמעלה מהפרסא¹²⁵:

והנה בשבת מאיר אור האצילות¹²⁶ למטה על ידי התלבשות

¹¹⁷ (נסמן לעיל ה, א).

¹¹⁸ (חשות... ממללות: ראה המשך תרס"ו עמוד תנו [תר] ביאור בהיפך).

¹¹⁹ (ראה הנסמן בהגהת הצמח צדק - באורי הוזהר חלק ב עמוד תשעב).

¹²⁰ (ראה "הגהות לדבור המתחיל פתח אלהיו תרנ"ח" עמוד צה"צו).

¹²¹ (נעל... אלא הוא מפסיק: פרי עץ חיים שער א פרק ג).

¹²² (עץ חיים שער מא, שער דרשי אבי"ע פרק א).

¹²³ (נקרא הבריאה יש מאין והגם דמנדד הנל כתיב ראה לקוטי תורה פרשת ראה כו, ד. שם יט, ג. אגרת הקדש סימן כ ובליקוט פירוש שם בארוכה).

¹²⁴ (זהר חלק א יא, ב - על פי דניאל ה, לב).

¹²⁵ (וענין בזהו חלק ב', דף ע"ה, ב': "רזא דחשמל כו'". ובזהו הרקיע (להאריז"ל) שם, ובהרמ"ז (יתרו). ובספר הדרת מלך (מהרב שלום בוזגלו, באורים על זהוהר והאדרות) סימן ל' וסימן נ"ה).

¹²⁶ (ראה פרי עץ חיים שער מקראי קודש פרק ג).

— * —

<ג.ג>

שרי אשתך לא תקרא שמה¹³⁷

”שרי אשתך, לא תקרא¹³⁸ שמה שרי, כי שרה שמה וגו’” (פרשתנו

ז, טו):

הנה שינוי השם של שרה הוא להיות לה בחינת הולדה, כמאמר רז”ל: “שרי לא תלד כו”¹³⁹.

ואם כן צריך להבין: הלא מעלת היו”ד גבוהה מן הה’, כי יו”ד – חכמה, ה’ – בינה. ונודע כי עיקר הולדה – מבחינת חכמה, לפי שחכמה בחינת אין, “והחכמה מאין כו” (איוב כח, יב). מה שאין כן בינה נקרא יש כו’, ואיך נהפוך הוא – שלחיות לה כח ההולדה לוקח מאתה כח היו”ד וניתן לה כח הה’ במקומו כו’?

והענין, כי אברהם ושרה הם בחינת חכמה-עילאה וחכמה-תתאה כו’:

ששרש אברהם הוא בבחינת חכמה דאצילות. והנה למעלה כן הוא המדה: עיקר ההולדה להיות מציאות הולדה חדשה הוא על ידי צמצום דוקא. כי אם היה אור אין-סוף ברוך-הוא מתפשט כמו שהוא בבחינת אין-סוף, לא היה אפשר להיות שום התהוות מציאות כלל, אפילו על ידי רבוא רבבות השתלשלות, כי כשמו כן הוא: אין-סוף להתפשטותו וכו’.

מה שאין כן למטה בבחינת שרה כו’ הוא להיפך ממש, שאם היה האור מתצמצם היה חשך והעלם והסתת גמור, ועיקר התהוות המציאות הוא על ידי בחינת התפשטות והרחבה דוקא וכו’.

(וכנודע בענין ג’ קוצין של היו”ד, שהקוץ המתחנן, מקור וכח הבינה תלוי בקוץ העליון כו’).

וכנודע בענין תמונת ב’ ההי”ן¹⁴⁰.

ומה שנתוסף לאברהם ה’ – “אברהם אינו מוליד כו”¹⁴¹, אברהם הוא בחינת חכמה-עילאה כו’. היינו כמו שפורש במקרא “כי אב המון גוים כו” (פרשתנו ז, ה) על דרך בחינת “הנפש¹⁴² אשר עשו בחרן” (פרשתנו יב, ה), בחינת העלאות מ”זה לעומת זה כו” (קהלת ז, יד).

¹³⁷ (דבור המתחיל שרי אשתך: לקוטי תורה אמור דבור המתחיל “ונקדשתי” פרק ד [לא, ד], שם נצבים ביאור על פסוק “כי כָּאָרֶץ פרק א [נב, א]. – ציון כבוד קדושת ארמי”ר.

לעת עתה לא נתברר זמן אמירתו.

נוסח אחר – הנחת מורנו הרב אהרן הלוי הורוויץ מסטראשעלע – עבודת הלוי פרשתנו טז, ד בכותרת: “כתב יד קדש בעת ששמע מאדמו”ר הזקן”.

¹³⁸ (את).

¹³⁹ (“אכל שרה תלד”. בראשית רבה מו, יב. תנחומא משפטים יא).

¹⁴⁰

¹⁴¹ (“אברהם – מוליד”. בראשית רבה מו, יב. זהר חלק א, צ, ב).

¹⁴² (בכתב יד 1001: ותפוט).

שם יש קליפת-נוגה החופפת. אך על ידי שמברר בששת ימי החול בירורי נוגה, “יגיע כפיך כי תאכל” (תהלים קכח, ב), שעוסק באמונה לשם שמים, ומתפלל ולומד בכח זה – על ידי זה נעשים החולין על טהרת הקודש.

ועל זה אומרים במוצאי שבת: “ברוך המבדיל בין קודש לחול”:

כי להיות הבדלה ופרסא – הוא ממקום גבוה ונעלה, כנ”ל בענין חשמל כו’, ו”ברוך” ונמשך משם להיות מאיר דרך הפרסא. כי אם לא היה הפרסא, לא היה שום התהוות חדוש “יש מאין” ולא היה תקון “חולין שנעשו על טהרת הקודש”. (רק קדש לבר. וכוונת הבריאה – “דירה בתחתונים” – הוא שיהיה יש ונפרד, בחינת “חול”, רק שיהיה אחר כך ביטול היש – “טהרת הקודש”).

והנה בהתגלות האור דרך הפרסא, עדיין הוא קדושה עד סוף העשייה ששם מקום הנוגה. וזהו מצות מילה – מל י”ה – שהוא מל מחשמל דבינה שהוא מבחינת י”ה.

כי חכמה ובינה הן “תרין ריעין”¹³⁴, דהיינו שכשמיסירים הערלה שהיא קליפת-נוגה, אז נשאר רק חשמל-דבינה, שהוא הלבוש שצריך להיות, כמבואר למעלה, בכדי שיהיה “ג”¹³⁵ התהוות בי”ע כו’. אבל הערלה שהיא קליפת-נוגה – צריך להסיר. ומתחילה הוצרך להיות כן, כדי שיהיה יניקה לקליפת-נוגה וממנה לקליפות הטמאות, שקליפת-נוגה היא המפרדת בין הקדושה ובין כל קליפות טמאות ממש. אבל אחר כך העבודה לברר קליפת-נוגה ולהפכה לקדושה כו’ :

והנה בהסיר הערלה אז נעשה “אב המון גוים” (פרשתנו ז, ה), שיתוספו ניצוצות להתכלל באלקות מחמת שלא יהיה מסך הנוגה. ועל זה נאמר (פרשתנו ז, ד): “אלי הנה בריתי אתה, והיית לאב המון גוים”, “אלי” – זקף-גדול, כי אני אותיות אין¹³⁵, שמלכות הוא הכתר, וזקף-גדול, דהיינו כשהיא מתעלית למעלה¹³⁶ כו’.

ופירושו: שעל ידי המילה הרי “בריתי – ממש – אתך”, והיינו התגלות היסוד. כי כל הפרסא, הכל הוא בבחינת היסוד בכל עולם – יסוד-אבא כו’, עד סוף העשייה שנעשה ערלה ממש. ובכריתת הערלה נעשה התגלות “בריתי” ממש, “אני” – זקף-גדול כו’, להיות “אתך” ממש, שורה ומתגלה למטה כמו למעלה.

(ורוצה לומר: שעל ידי בריתת הערלה יורד ונמשך מבחינת “אני” בבחינת יסוד, כמו שכתוב ב”עץ חיים” שער כ”ז: שהערלה דבוקה – לא נמשכו גלוי אורות עליונים ביסוד, אלא הם סתומים למעלה כו’, ובכריתת הערלה נמשך בחינת “אני” אותיות “אין” בבחינת “בריתי”. וכל זה נמשך “אתך” ממש כו’):

¹³⁴ (ראה זהר חלק ג, ד, א).

¹³⁵ (ראה מאורי אור אות א סוף סעף ד).

¹³⁶ (ראה זהר חלק ג קצא, ב על הפסוק (בשלח יג, כא) “וה’ הלך לפניהם” – זקין טעמא לעילא... דאתכפיתא עד השתא בגלותא, והשתא אולת בזקיפו דרשיא”).